

PRINCIPY BEZPEČNOSTNÍ A OBRANNÉ STRATEGIE FRANCIE

Pplk. Nicolas LALLEMAND de DRIÉSEN, MSc.

Anotace:

Článek se zabývá současnou strategií obrany Francouzské republiky, charakterizuje dílčí etapy jejího vývoje, současného stavu i budoucích ambicí. Analyzuje přístup Francie k otázkám zajištění národní obrany, bezpečnosti a ochrany národních zájmů i její snahu sehrávat významnou roli v oblasti společné evropské bezpečnostní a obranné politiky

Francie zaujímá vzhledem k několika faktorům specifické místo v celkové geostrategické situaci. Zejména se jedná o : teritoriální přítomnost na několika kontinentech ; členství v Stálé radě OSN ; statut jaderné mocnosti ; snahy prosadit svůj vliv v globálním měřítku ; členství v Severoatlantické alianci (mimo účasti v integrovaném velitelství NATO) ; roli iniciátora společné evropské obrany, apod.

Podle francouzského názoru byl vývoj evropského a mezinárodního bezpečnostního prostředí na začátku devadesátých let 20. století charakteristický neexistencí přímých hrozeb, objevením se hrozeb nových typů a rozšířením nestability na mnoha místech světa. Toto pojetí mělo za následek hlavní modifikaci strategie obrany, použití a složení ozbrojených sil. Na konci studené války byla struktura francouzských ozbrojených sil ovlivněna především existencí sovětské hrozby ve střední Evropě. *Bílá kniha obrany* vydaná v roce 1972 rozváděla strategii pod názvem „*teorie tří kruhů*“ :

- První, ústřední, kruh zahrnoval vlastní území Francouzské republiky, tzv. *národní svatyni* (le sanctuaire national), která měla být chráněna pomocí jaderného odstrašování a operační obranou území.
- Druhý kruh představoval tzv. *evropský val* (le glacis européen), jenž by bránily především pozemní síly.
- Třetí kruh zahrnoval ty části světa, ve kterých Francie tradičně uplatňuje svůj vliv a vojenská intervence v tomto prostoru by byla realizována silami rozmístěnými na africkém kontinentu nebo francouzských územích v zámoří a silami připraveným na území Francie k rychlému přesunu.

Vzhledem k zániku východního bloku a s tím spojenému zániku bezprostřední vojenské hrozby proti *evropskému valu* i francouzské *národní svatyni* ztratila dosavadní strategie a struktura tří kruhů smysl. První válka v Iráku (srpen 1990 – únor 1991) navíc poukázala na neschopnost čelit novým vojenským výzvám za pomoci dosavadních struktur zděděných z dob studené války. Zejména schopnost rychlého přesunu sil a logistické prostředky neodpovídaly novým potřebám.

Tento vývoj měl za následek myšlenku radikální transformace francouzských ozbrojených sil.

Francouzské Ministerstvo obrany vydalo roku 1994 novou *Bílou knihu obrany*. Tento dokument reagoval na dosavadní vývoj, opustil strategii tří kruhů a stanovil novou dlouhodobou strategii (na dobu 20 let).

Tato nová strategie je založená na dvou principech :

1. Oddělením jaderného odstrašování od rozsáhlých konvenčních operací, které jsou v současnosti zajišťovány operacemi rychle rozmístitelných sil.
2. Predominancí operací vedených v rámci koalic, zvláště evropských.

Hlavní výše uvedené trendy a rozhodnutí prezidenta republiky z roku 1996, vedlo k úplné profesionalizaci sil, jenž má umožnit, aby Francie mohla úspěšně čelit budoucím výzvám a zajistit obranu francouzských zájmů a silnou pozici Francie v rámci aliancí i ve světě. Tato nová orientace byla potvrzeny a aktualizována v roce 2003.

Strategie obrany Francie se zaměřuje na čtyři hlavní oblasti : odstrašování, prevenci, rychlý přesun a ochranu.

Tyto čtyři oblasti a různé činnosti s nimi spojené si vyžadují, aby francouzské síly disponovaly přiměřenými vojenskými schopnostmi. V první fázi proto vznikl Vojenský programový zákon 1997-2002. Jeho cílem byla profesionalizace armády a definování modelu *Armáda 2015*. Druhou fází představuje běžný programový zákon, který potvrzuje a aktualizuje přijatý model a zajišťuje vývoj nezbytných schopností.

Model *Armáda 2015* reaguje na zvýšené potřeby flexibility a přesnosti úderu v hloubce i novým požadavkům ochrany ozbrojených sil a obyvatelstva. Tento model rozvíjí kapacity a prostředky ochrany před hrozbami vznikajícími v zahraničních operačních prostorech a to i vůči účinkům zbraní hromadného ničení, na národním území pak má zajistit adekvátní ochranu proti teroristickým akcím velkého rozsahu.

Ministerstvo obrany současně disponuje prostředky umožňujícími působení a činnost jak na národním území, tak i v zahraničí, což Francii umožňuje plnit její mezinárodní závazky a realizovat její zahraničněpolitické ambice.

Obranná politika : strategické cíle Francie

Nové hrozby, jako je terorismus, proliferace zbraní hromadného ničení, ilegální obchod - vedly demokratické státy a mezi nimi i Francii k tomu, aby kolektivně sestavily obranu na globální úrovni, která je rozdělená do tří hlavních oblastí :

Budovat stabilní prostředí , tj. ve usilovat o společensky a ekonomicky solidárnější prostředí, které by zmenšovalo rozdíly a snižovalo hrozbu vzájemných konfliktů. Francie se hodlá podílet na vývoji silné a solidární Evropské unie, na udržování pevných transatlantických vztahů a na boji proti mezinárodnímu terorismu.

Respektovat závazky v rámci mezinárodních struktur, vzájemných smluv nebo regionálních vztahů. Francie, která je stálým členem Rady bezpečnosti OSN, členem Severoatlantické aliance a aktivním iniciátorem společné evropské bezpečnosti a obranné politiky, se musí angažovat v prevenci krizí a v eliminaci hrozeb. Vzájemné smlouvy o spolupráci a obraně, které Francie podepsala s mnoha zeměmi, jsou dány historickými, kulturními nebo ekonomickými vztahy. Současně vyjadřují silnou solidaritu a představují rychlé a účinné řešení potřeb bezpečnosti zúčastněných zemí. Stejně tak Francie bude podporovat rozvoj v rámci regionálních řešení – jako je např. proces *posílení africké schopnosti na udržení míru v oblasti (RECAMP)*.

Hájit své zájmy. Legitimita Francie při uplatňování svých národních zájmů a udržování schopnosti ovlivňovat mezinárodní scénu závisí na vůli k podpoře hodnot demokracie a univerzálních lidských práv. Francie patří k velkým mezinárodním a regionálním aktérům a proto si hodlá ponechat volnost v rozhodování a provádění akcí. To je ostatně důvod, proč Francie v roce 1966 vystoupila z integrované vojenské organizace Severoatlantické aliance. Cílem tohoto rozhodnutí bylo vyhnout se veškeré podřízenosti a automaticnosti závazku podílet se na operacích, které by nemusely být v soula-

du s francouzskými národními zájmy. Francie definuje tyto své zájmy do několika oblastí : *životní zájmy*, **strategické zájmy** a **velmocenské zájmy**. Mezi životní zájmy náleží zachování územní celistvosti státu a ochrana obyvatelstva i státních příslušníků Francie žijících mimo Francii. Strategická oblast zahrnuje udržení míru na evropském kontinentu a v zónách kolem něj, ochranu nejdůležitějších ekonomických prostorů, přístupu k zdrojům a svobodu obchodu. Velmocenský zájem je spojený s odpovědností Francie vůči světu, neboť Francie je stalým členem Rady bezpečnosti OSN a jadernou mocností.

Strategie obrany

Všeobecný rámec

Strategie obrany Francie vychází z všeobecného rámce, který se dělí do těchto oblastí :

Prevence krizí : bezpečnost Francie vyžaduje schopnost reakce na hrozby, které vychází z prostoru mimo vlastní teritorium, i mimo evropský kontinent, a které mohou zasáhnout Francii a její partnery a spojence. Prevence mezinárodních konfliktů klade velký důraz na proliferaci zbraní, zvláště zbraní hromadného ničení (ZHN).

Mezinárodní legitimita : Francie hodlá posílit úlohu Rady bezpečnosti OSN a zajistit v mezinárodním prostředí uplatňování zásad mezinárodního práva. Francie odmítá koncepty preventivní sebeobrany nebo represálie a dává přednost spolupráci mezi státy.

Mezinárodní solidarita : úspěšná politika pro zajištění stability vyžaduje důvěru mezi různými činiteli. Proto Francie dodržuje své dvoustranné a mnohostranné závazky. Velký význam přikládá spolupráci se státy afrického kontinentu, s nimiž má historické vazby. Mimo to se Francie aktivně zúčastňuje vojenských operací NATO na Balkáně a ve střední Asii.

Evropská dimenze : mezinárodní solidarita Francie je vyjádřena hlavně společnou evropskou bezpečnostní a obrannou politikou (ESBP). Francie si stanovila za cíl podporu společného evropského přístupu k řešení krizí a konfliktů a to jak v rámci vyhodnocování situace, tak ve výběru strategických možností a jejich provedení. Francouzské pojetí mj. předpokládá nutnost interoperability evropských ozbrojených sil jenž by byla v souladu se souborem konceptů, doktrín a postupů používání sil a realizovaná i kapacitami evropského obranného průmyslu. Tento evropský pilíř obrany musí doplnit NATO na základě pevného a vyrovnaného partnerství i díky schopnostem přizpůsobeným novým bezpečnostním výzvám.

Autonomie rozhodování : Francie si hodlá ponechat schopnost samostatného rozhodování, pokud to vyžadují její národní zájmy nebo její mezinárodní závazky. Aby si zachovala možnost vlastní iniciativy, musí mít nezávislou schopnost vyhodnocení situace a plánování operací. V případě potřeby tato národní schopnost může být k dispozici různým organizacím, jako jsou např. NATO nebo EU.

Soběstačnost v prostředcích : zásada soběstačnosti se uplatňuje ve způsobu budování ozbrojených sil a řídí také politiku jaderného odstrašování. Tato zásada charakterizuje použití sil – to má být vždy omezeno na nutné minimum a s ohledem na konečný efekt.

Francie v mezinárodních organizacích (OSN, NATO, EU)

Většinu francouzských zahraničních intervencí představují operace pod mandátem, to znamená, že jsou řízené na mezinárodní úrovni. Když Francie vysílá své jednotky na misi, tak buď pod přímým mandátem OSN nebo, a to je nejběžnější případ, v rámci širší aliance s mandátem OSN, tj. nejčastěji v rámci NATO nebo EU.

Vztahy mezi Francií a NATO byly od počátku komplikované, neboť Francie si vždy chtěla ponechat svoji autonomii rozhodování ve vojenských záležitostech a nesouhlasí s koncepcí americké dominance nad evropským kontinentem. Přesto se Francie rozhodla zúčastnit v roce 1995 reformy NATO, kdy došlo k opětovnému zastoupení Francie ve vojenském výboru NATO a navýšení počtu styčných důstojníků u integrovaného velitelství NATO. Francie je také plně zapojena do řízení vojenských operací pod velením Severoatlantické aliance (např. KFOR).

Díky své strategické autonomii Francie podporuje vybudování evropské obrany (ESBP). Tato snaha nabyla na významu po událostech z 11. září 2001, které ukázaly nutnost rychlého rozvíjení ESBP tak, aby byla schopná reagovat na nově vzniklé úkoly prevence a reakce na teroristické hrozby.

Projekt ESBP se skládá ze dvou částí: provádění zahraničních operací v rámci Petersberských misí a ochrany území EU. Tento projekt by měl být po schválení v jednotlivých členských zemích prvním krokem na cestě k evropské solidaritě, která by měla „Evropě umožnit vzít odpovědnost za obranu na základě společných vizí“. Tato politika také ovlivní vytváření evropských vojenských kapacit a obranného průmyslu evropských zemí.

Co se týká lidských zdrojů, Francie se rozhodla přispět 20 % podílem do evropského globálního cíle, tj. sestavením sil o 60 000 lidech. Francie se navíc plně zúčastňuje procesu posílení evropských vojenských schopností (*European Capabilities Action Plan – ECAP*). Tento projekt má za cíl mj. další spolupráci v oblasti vojenských kooperačních programů na výrobu vojenského materiálu (např. vrtulníky Tigre a NH90 ; rakety země-vzduch FSAF a PAAMS ; dopravní letouny A400M ; komunikační satelity Syracuse III).

V kontextu rozvoje evropské obrany, NATO působí jako referenční rámec, který umožňuje realizovat interoperabilitu v použití vojsk a prostředků. Na základě již existující spolupráce mezi jednotlivými armádami jako je tomu např. u EUROCORPS nebo společné francouzsko-německé brigády, je jedním ze stanovených cílů shromáždění vědomostí a prostředků pro výzkum a vývoj, s cílem překonat technologický rozdíl mezi Evropou a Severní Amerikou. Proto Francie aktivně podporovala vytvoření OCCAR (společná organizace pro spolupráci ve vyzbrojování) a GAEO (Západoevropská skupina pro vyzbroj), které mají za cíl zlepšit a zjednodušit spolupráci mezi obranným průmyslem jednotlivých členských států v celoevropském měřítku.

Čtyři strategické činnosti

Strategie obrany Francie se skládá ze dvou hlavních částí : stálá bezpečnostní sestava vojsk, která se řídí vývojem strategického prostředí, a aktuální operační sestavy vojsk v zahraničí.

Strategie obrany se dělí dle čtyř hlavních úkolů :

Jaderné odstrašování : jaderné odstrašování je základní zárukou bezpečnosti Francie. Vychází z faktu, že možný protivník by nemohl akceptovat nepřijatelné hrozby, které by vyplynuly z francouzské reakce po napadení Francie nebo napadení jejích zájmů za použití zbraní hromadného ničení. Jaderné odstrašování je prostředkem politické a

strategické autonomie. Za strategického hlediska jaderné odstrašení spočívá v nepoužití jaderných zbraní.

Přesto prezident Chirac přednesl 19. ledna 2006 tři hlavní nové doktrinní myšlenky :

1. Jaderné zbraně by nadále mohly být použity proti zemím, které by hrozily teroristickými akcemi vůči Francii a jejím spojencům.
2. Jaderné odstrašování se do budoucna bude týkat nejenom jaderných zbraní, ale i použití zbraní hromadného ničení (ZHN) všech typů, což znamená i biologických a chemických zbraní.
3. Navíc by se jaderné odstrašování mohlo používat preventivně proti těm státům, které by zamýšlely nasazení ZHN.

Zdůrazněním strategického významu jaderného odstrašování prezident Chirac také hájil budoucí zachování celkového jaderného potenciálu. Francie vynakládá každoročně 3,5 miliardy eur (cca 100 miliard českých korun) na program jaderného odstrašování a někteří političtí činitelé kritizují tyto výdaje jako neúměrně vysoké a neefektivní, vzhledem k limitované možnosti nasazení těchto zbraňových systémů. Jaderné odstrašení má dvě složky : interkontinentální balistické střely vypouštěné z ponorek (SNLE) a rakety středního doletu typu vzduch-země (ASMP) vypouštěné z letadel patřících k vzdušným silám nebo k námořnictvu.

Prevence : prevence je základní stupeň francouzské strategie obrany a je to také nástroj zahraniční politiky pro zachování míru a zajištění mezinárodní stability. Tato mise vyžaduje schopnost predikce a autonomního posouzení a chápání situace. Je nutné se opírat o mírová řešení konfliktů a politiku kontroly zbrojení. Ve vojenském rámci spočívá ve využití průzkumných prostředků, v stálém nebo dočasném sestavení sil za hranicemi a v organizaci spolupráce a kontroly dodržování mezinárodních smluv.

Projekce zahrnuje veškeré intervence a použití ozbrojených sil za hranicemi. Jde o schopnost poslat (v národním nebo v mezinárodním rámci) vševojskové úkolové uskupení (vojáky, prostředky velení a řízení a logistiku) až do vzdálenosti několika tisíc kilometrů v krátkých časových termínech, zapojit je do boje, dlouhodobě je podporovat a souběžně připravovat poválečnou stabilizaci.

Ochrana národního území, která musí být permanentně naplňována, je hlavním úkolem ozbrojených sil. V tomto rámci musí ozbrojené síly zajistit ochranu území, včetně kontroly námořního a vzdušného prostoru. Tento úkol každodenně plní četnictvo (Gendarmerie), vzdušné síly a námořnictvo. Četnictvo odpovídá za kontrolu území, vzdušné síly za nasazení letadel a za vzdušnou detekci a intervenci, námořnictvo za boj proti mořskému znečišťování, za záchranné akce na moři a za boj proti ilegálnímu obchodu. V případě asymetrického útoku, krize nebo vážného incidentu mohou být bezpečnostní síly zesíleny vojenskými prostředky, hlavně prostředky ochrany proti ZHN. Pokud by nastaly výjimečné okolnosti, jako např. přírodní nebo průmyslová katastrofa, ozbrojené síly mohou posílit prostředky sestavené civilními úřady. Tato vojenská součinnost s civilní ochranou nikdy nesmí negativně ovlivnit projekční schopnosti ozbrojených sil.

Tyto čtyři hlavní úkoly vyžadují, aby francouzské ozbrojené síly měly k dispozici přiměřené vojenské schopnosti a dostatečné prostředky.

Úloha ozbrojených sil

V únoru 1996 byl stanoven model profesionální armády, který má být dokončen v roce 2015. Tento model se shodoval s dosavadní francouzskou vojenskou strategií, neboť zachovávala podstatnou úlohu jaderného odstrašení, zajišťuje ochranu území dává přednost prevenci, v případě nutnosti však umožňuje silové řešení regionálních konfliktů. Jelikož obrana státu má globální rozměr, podílí se na vojenských operacích i ostatní ministerstva. V tomto kontextu je úkolem ozbrojených sil:

- stále chránit významné národní zájmy proti všem druhům agrese,
- přispět k bezpečnosti a obraně evropského a středomořského prostoru s konečným cílem sestavit společnou evropskou bezpečnostní a obrannou politiku (ESBP),
- přispívat k akcím pro zajištění míru a pro dodržování mezinárodního práva,
- splnit úkoly veřejné služby a v případě potřeby posílit jednotky a organizace, které za normálních okolností odpovídají za civilní obranu.

Schopnost přesunu vojsk

Co se týká schopností, ozbrojené síly dostaly mají za úkol: „Zajistit přesun následujících složek se zapojenou podporou a logistikou a pod vševojskovým velitelstvím na velké vzdálenosti“.

Pozemní síly:

- Přesunout buď několik brigádních úkolových uskupení do 20 000 osob v několika válčících se zajištěním rotace a na časově neomezenou dobu, a to v rámci národní operace (od 1 000 do 5 000 osob) nebo v rámci mnohonárodní či evropské operace (12 000 do 15 000 osob),
- nebo minimálně 50 000 osob, které se zúčastnily hlavní operace v rámci Severoatlantické aliance, bez rotace a s dobou omezenou asi na 6 měsíců.

Námořnictvo:

- Přesunout na vzdálenost až několika tisíc kilometrů jednu námořní skupinu, která by zahrnovala jeden útvar námořního letectva a jeho podporu, několik nukleárních útočných ponorek a jednu vyloďovací skupinu schopnou dopravit lehké obrněné brigádní úkolové uskupení (asi 1 400 osob).

Vzdušné síly:

- Přesunout na vzdálenost až 5 000 kilometrů ve třech dnech jednu skupinu bojového letectva, která by zahrnovala asi 100 stíhacích letounů (75 z nich v rámci evropské operace) a několik tankovacích letounů, jeden svaz dopravního letectva schopný přepravit lehké brigádní úkolové uskupení do 1 500 osob a všechny potřebné prostředky velení a podpory.

Četnictvo:

- V rámci rozhodnutí Evropské rady ve věci rozvoje policejních schopností přesunout 600 příslušníků četnictva v operacích na podporu a udržení míru a jednotky vojenské policie, které by doprovázely ozbrojené síly v operacích.

Francouzské síly na mezinárodní scéně

Díky teritoriální přítomnosti na všech kontinentech a z důvodu svého statutu stálého člena Rady bezpečnosti OSN a bývalé koloniální velmoci se Francie nemůže nevěnovat pozornost krizím a regionálním konfliktům, které se objevují ve světě.

Francouzská zahraniční politika má za cíl podporovat mír ve světě a tlumit krize. Z důvodu zkrácení časového limitu pro případné intervence má armáda rozmístěné jednotky v blízkosti krizových regionů. Přítomnost těchto předsunutých jednotek prokazuje francouzskou politickou vůli a její záměr pokusit se eliminovat eskalaci možných konfliktů.

Francie, jako člen mezinárodní aliance, je rozhodnuta spolupodílet se při obraně zemí, se kterými podepsala vzájemné smlouvy spolupráce a obrany.

Ale mezinárodní mandáty nejsou jediné důvody francouzské vojenské přítomnosti v zahraničí. Dalšími jsou svrchované a prezenční síly.

Svrchované síly:

Francie má stále státní svrchovanost ve francouzských zámořských územích, které se nacházejí ve všech hlavních oceánech a na území několika kontinentů (např. Guyana; ostrovy Saint-Pierre-et-Miquelon, Nová-Kaledonie, Réunion, Mayotte; souostroví Francouzská Polynésie, Francouzské Antily). Svrchované síly mají úkol kontrolovat široké námořní prostory, dohlížet na legalitu podnikání v exkluzivních hospodářských zónách a chránit nejdůležitější infrastrukturu a objekty, jako je např. Evropské vesmírné středisko, které se nachází ve Francouzské Guyaně.

Předsunuté síly a prezenční síly :

Část francouzských sil je také předsunutá mimo národní území s cílem prevence krizí a ochrany francouzských státních příslušníků. V regionu, kde jsou tyto síly předsunuty, obvykle vedou akce ve spolupráci s ozbrojenými silami jiných států.

Pokud jsou francouzské jednotky stále rozmístěné mimo mateřské území, jedná se o tzv. prezenční síly. Jde o:

- síly přítomné v zemích, které podepsaly s Francií vzájemné bilaterální smlouvy o spolupráci a obraně (Gabon ; Senegal ; Pobřeží slonoviny ; Džibuti),
- námořní síly přítomné v zónách stálé odpovědnosti (námořní zóna Indického oceánu – velitelství *Alindien* ; námořní zóna Tichého oceánu – velitelství *Alpaci*). Podobně jako *Alpaci* v Tichém oceánu, *Alindien* v Indickém oceánu, demonstruje, že Francie hodlá uplatňovat politiku prezenze v mimoevropském prostoru (ostrovy Réunion a Mayotte a území TAAF - Francouzské jižní a antarktické území). Tyto síly mají za úkol:
 - pokud je to možné, bránit francouzské zájmy ve sledované zóně,
 - udržovat přátelské vztahy s regionálními spojenci,
 - řídit humanitární akce,
 - provádět vojenské zpravodajství,
 - plánovat operace,
 - popřípadě pomáhat zemím v zóně, s kterými má Francie nadstandartní vztahy,
 - účastnit se operací OSN v daném prostoru pokud je tato spolupráce vyžádána.

Předsunuté síly mohou také být dočasné. Jde obvykle o operační síly, které jsou poslané v rámci operace nebo určené mise. Tyto síly jsou rozmístěny v zemích, které podepsaly zvláštní smlouvy s Francií, nebo na základě mezinárodních mandátů.

Francouzské síly na národním území a úkoly veřejné služby

Kromě úkolů rychlého přesunu se francouzské ozbrojené síly samozřejmě podílejí na veřejné ochraně a jsou přednostně k dispozici vládě, která určí jejich použití podle okolností a potřeb. Metropolitní francouzské území se dělí na 7 vševojskových zón obrany (ZIAD) pod vedením osoby pověřené velením v dané zóně odpovědnosti (OGZD). Podobně i každé námořní vyšší velitelství (COMSUP) má podobné pravomoce a míru odpovědnosti.

V případě krize tyto síly mohou sestavit operační velitelskou strukturu vševojskové územní organizace obrany (OTIAD) paralelně s civilní strukturou a v koordinaci s ní.

Úkoly OTIAD přímo přispívají k obraně území, resp. přispívají k realizaci strategické činnosti ochrany v následujících oborech :

- civilní ochrana (úkoly civilní bezpečnosti a výpomoci; úkoly generální bezpečnosti a ochrany nejdůležitější infrastruktury; úkoly pomoci veřejné služby; úkoly prevence a boje proti terorismu (např. plán *Vigipirate*) a výjimečně udržení veřejného pořádku),
- operační obrana území,
- vojensko-civilní spolupráce, určená k zachování výkonu státní správy.

Plán Vigipirate

Od prosince 1995 se ozbrojené síly účastnily zesílení všeobecné bezpečnosti v rámci vládního plánu *Vigipirate*. Jde o plán ostráživosti, dozoru a centralizace zpravodajství s cílem zamezit potenciálním bezpečnostním hrozbám. Jednotky tří druhů vojsk se podílely na aktivitách zaměřených na posílení sil četnictva a policie při výkonu jejich mise.

V březnu 2003 byl plán *Vigipirate* obnoven. Nadále má stav pohotovosti 4 kvalitativní úrovně, které vláda vyhláší podle stupně rizika (žlutá úroveň = existující, ale nepotvrzená rizika; oranžová úroveň = riziko teroristické činnosti; červená úroveň = potvrzené riziko několika vážných atentátů; jasně červená úroveň = potvrzené riziko koordinovaných, současně probíhajících teroristických aktivit).

- Na pozemním teritoriu jednotky tří druhů vojsk posílí všeobecnou bezpečnost smíšenými hlídkami na nádražích, na letištích, v přístavech i u některých významných objektů.
- Ve vzdušném prostoru jsou roje stíhacích letounů ve stále bojové pohotovosti, aby v případě potřeby zastavily všechny podezřelé letouny.
- V pobřežních vodách námořnictvo zajistí hlídky.

Po atentátech v Londýně v červnu 2005 se francouzský premiér rozhodl aktivovat plán *Vigipirate* na červenou úroveň a plán *Vigipirate* v současnosti podporuje asi 1 000 vojáků pozemního vojska, 150 námořníků a 200 příslušníků vzdušných sil.

Rozpočet Ministerstva obrany: *Vojenský programový zákon 2003-2008* a model *Armáda 2015* a *Prognostický plán PP30*

Vojenský programový zákon 2003-2008

Vojenský programový zákon 2003-2008 (LPM 2003-08) se zaměřuje na dva hlavní obory činnosti: pokračování vládní finanční, hospodářské a průmyslové podpory a modernizace. Rozpočet Ministerstva obrany je garantován zákonem. Rozpočet byl v roce 2003 1,8 % HDP a v roce 2008 dosáhne výše 2% . Celkový roční rozpočet Ministerstva obrany činí téměř 33 miliard euro, z nichž je 10% určeno na program jaderného odstrašování.

Vojenský programový zákon 2003-2008 má 4 hlavní priority :

- trvalé jaderné odstrašení,
- hledání větší autonomie rozhodování a činnosti,
- rozvoj operačních schopností a přesunu,
- posílení strategických schopností ochrany

Vojenský programový zákon 2003-2008 také přispívá k plnění podstatného politického cíle, tj. vytváření společné evropské obrany v níž chce hrát Francie významnou roli. Vojenský programový zákon 2003-2008 plánuje zvýšení operačních schopností profesionální armády zajištěním potřebného počtu vojáků, dodáním potřebné bojové techniky a výzbroje, obnovením operační disponibility bojové techniky a zajištěním potřebných norem činnosti a operačního výcviku.

- Co se týká evropské obrany, Vojenský programový zákon 2003-2008 má vyplnit částečnou mezeru ve schopnostech, které měly být dosaženy již v roce 2001. Finanční podpora je určena pro následující obory: prostředky velení a řízení, zpravodajství a spojení; přesun a mobilita ozbrojených sil; činnost v hloubce; ochrana sil působících na zahraničních bojištích.
- Vojenský programový zákon 2003-2008 má také za cíl pokračovat v profesionalizaci vojsk. Nařizuje navýšení stávajících početních stavů o 1000 osob, zejména v četnictvu. Navíc tzv. „fond pro profesionalizaci“, jenž zajišťuje rekrutaci obdrží 573 milionů eur. Finanční podpora má za cíl i vytvoření operační zálohy, která je v podstatě komplementární s profesionální armádou. Francouzské Ministerstvo obrany celkem zaměstnává 512 000 osob, z nichž je 83 505 záložníků.

Počet osob se dělí na:

- 347 200 vojáků (nich 12 779 pracuje v administrativě Ministerstva obrany). Co se týká vojáků, celková feminizace je 8,5 %.
- 81 300 občanských zaměstnanců.
- 83 505 záložníků. Z nich 33 000 podepsalo zvláštní smlouvu ESR (zvláštní vstup do zálohy) a 50 505 patří k operační záloze jako bývalí vojáci (odešli do zálohy před méně než 5 lety a mohou být povoláni dekretem Ministerské rady).

Cílem pro rok 2015 je stav 94 000 záložníků (16 000 důstojníků; 36 000 poddůstojníků a 42 000 vojáků), z nichž 68 000 by podepsalo ESR. 33 % z celkového počtu záložníků by mohlo podléhat mobilizaci od 4 do 15 dnů a mohlo by pracovat v armádě od 15 do 150 dnů za rok (až 210 dnů, pokud pracují v mezinárodním štábu). Průměrná doba jejich činnosti by mohla trvat 27 dnů ročně.

- Co se týká výzbroje a bojové techniky, Vojenský programový zákon umožňuje roční rozpočtový limit asi 14,7 miliard eur, jehož cílem je přednostně zlepšit orgány technické údržby, aby byla obnovena disponibilita bojové techniky, a pořízení výzbroje a bojové techniky nutné k zajištění modernizaci sil.

Některé nedostatky v oborech strategické přepravy, aeromobility a operačních schopností útvarů námořního letectva ovšem zůstanou i po roce 2008. Třetí Vojenský programový zákon by měl zjednat nápravu a úplně naplnit stanovené cíle v období let 2009-2015.

Prognóza vývoje ozbrojených sil:

Vzhledem k rychlému vývoji v mezinárodním prostředí by Ministerstvo obrany mělo mít k dispozici metodu, která stanoví plány do budoucna. Ve Francii se jedná o tzv. *Prognostický plán na časový horizont 30 let (PP30)*.

Vojenský programový zákon 1997-2002 stanovil model *Armáda 2015*, ale vzhledem ke skutečnosti, že programy výroby techniky a termíny zavádění technologií trvají déle, než tento zákon předpokládal, je nutné pohlížet za horizont roku 2015. To je náplní tzv. *Prognostického plánu PP30*, který se každým rokem obnovuje, jedná se tedy o dočasně platný dokument. Zkoumá budoucí potřeby obrany a z těch odvozuje směry a oblasti, na které by se měly vytvářené studie a průzkumy zaměřovat.

Na základě geostrategické analýzy a z analýzy budoucích rizik a hrozeb, formulované generálním štábem (EMA), štáby tří druhů vojsk a četnictva (EMAT ; EMM ; EMAA ; DGGN), Ústavem pro výzbroj (DGA), Ústavem strategických studií (DAS), orgány ústřední správy Ministerstva obrany (SGA) a Ředitelstvím vojenského zpravodajství (DRM), prognostický plán PP30 popisuje operační a technický rámec budoucích vyzbrojovacích programů francouzských sil a také vytváří prostor pro dialog s obranným průmyslem.

Prognózy se nevytváří pro jednotlivé druhy vojsk, ale globálně dle systémů vševojskových sil. Přístup k těmto systémům umožňuje, aby se předešlo zbytečným duplikacím a aby se posílila standardizace a zlepšilo propojení technických zařízení.

Bylo stanoveno 8 systémů sil, jejichž názvy se používají i ve Vojenském programovém zákonu 2003-2008. Jde o odstrašování; velení, řízení a průzkum; rychlý přesun a mobilitu; útok na vzdálené cíle; ovládnutí vzdušného a pozemního prostoru; ovládnutí vzdušného a námořního prostoru; ovládnutí vzdušného prostoru; přípravu a udržení operační schopnosti.

Ozbrojené síly - struktury a početní stavy

Pozemní síly:

Od roku 1996, kdy se početní stav celkově zmenšoval, se naopak poměrná část operačních sil zvýšila z 51% na 63% v roce 2002. Dnes pozemní síly představují přibližně 74% z celkového početního stavu ozbrojených sil. K tomuto procentuálnímu zvýšení došlo díky snížení početního stavu v útvech podpory a logistiky na národním území i v zahraničí.

Operační organizace pozemních sil má tři úrovně:

- V nejvyšší úrovni se nachází štáb pozemních sil (EMAT) a dvě velitelství: velitelství pozemních sil (CFAT) a velitelství logistiky pozemních sil (CFLT).
- Druhá úroveň je podřízená velitelství pozemních sil. Jde o 5 štábů : velitelství sil rychlé reakce (PC HRF- *High Readiness Forces*), tvořené velitelstvím mnohonárodního armádního sboru NATO, a 4 štáby (EMF). Těchto 5 štábů se zabývá plánováním operací a vojenských cvičení. Je možné je okamžitě přesunout do zahraničí.
- Ve třetí úrovni jsou operační prostředky, to znamená asi 90 pluků, které jsou seskupené do 17 brigád :
 - 8 vševojskových brigád (5 až 8 pluků) : 2 tankové brigády (2. BB ; 7. BB) ; 2 mechanizované brigády (1. BM ; 3. BM) ; 2 lehké tankové brigády (9. BLBma ; 6. BLB) ; 2 pěší brigády (11. BP – výsadková brigáda ; 27. BIM – horská brigáda).
 - 1 vrtulníková brigáda (4. BAM).
 - 5 brigád specializované podpory (1 spojovací brigáda ; 1 dělostřelecká brigáda ; 1 ženíjná brigáda ; 1 průzkumná brigáda ; 1 brigáda speciální činnosti).
 - 2 brigády logistiky (1. BL ; 2. BL).

- 1 francouzsko-německá brigáda (BFA).

V roce 2005 činil početní stav pozemních sil 203 400 osob, z nichž je 41 900 záložníků. Zastoupení žen se pohybuje kolem 8 %.

- 134 000 vojáků z povolání (15 700 důstojníků ; 46 700 poddůstojníků ; 2 100 studentů ve vojenských školách ; 67 850 vojáků ; 1650 dobrovolníků VDAT),
- 27 500 občanských zaměstnanců,
- 15 900 záložníků, kteří podepsali zvláštní smlouvu ESR (zvláštní vstup do zálohy),
- 26 000 záložníků, kteří patří k operační záloze jako bývalí vojáci (odešli do zálohy před méně než 5 lety).

Námořnictvo :

Kromě hlavního štábu námořnictva jenž se nachází v Paříži (EMM), je námořnictvo podřízeno čtyřem hlavním organizačním velitelstvím:

- Velitelství síly námořní činnosti (FAN) zahrnuje hladinová plavidla a má za hlavní úkol zajistit protiponorkový boj a eskorty v otevřeném moři.
- Velitelství síly podmořské činnosti (FSM) má k dispozici nukleární útočné ponorky (SNA) a nukleární ponorky s balistickými raketami (SNLE). Jeho cílem je zajištění jaderného odstrašování.
- Velitelství námořního letectva (AVIA) má k dispozici námořní vzdušné síly. Má za úkol zajistit ostrahu vzdušného a námořního prostoru, provádění leteckých úderů, včetně úderů za použití jaderných zbraní a protiponorkový boj.
- Velitelství námořní pěchoty a speciálně cvičených jednotek (FUSCO) má za úkol chránit námořní přístavy a zařízení a zúčastnit se speciálních operací.

Námořnictvo je mimo to rozděleno do dvou námořních oblastí (námořní oblast Lamanšského průlivu a Atlantického oceánu ; námořní oblast Středozemního moře). Hlavními základnami jsou Brest a Toulon.

Pod velením náčelníka generálního štábu francouzských ozbrojených sil se organizace námořního operačního velení dělí na 10 námořních zón (5 ve světových oceánech a mořích; 5 kolem francouzských námořských teritorií). Tato organizace disponuje 115 plavidly, 10 ponorkami (6 SNA ; 4 SNLE), 175 letouny a 16 útvarů námořní pěchoty, z nichž 5 je určeno pro speciální operace.

Tyto prostředky vytváří jednu strategickou oceánickou skupinu (FOST) s 4 ponorkami SNLE, jeden útvar námořního letectva (GAN) a jednu vyloďovací skupinu (GA).

V roce 2005 činil početní stav námořnictva 55 000 osob, v nichž bylo 11,3 % zastoupení žen.

- 44 050 námořníků z povolání (5 150 důstojníků ; 29 000 poddůstojníků ; 8 400 námořníků ; 1 500 dobrovolníků námořnictva),
- 10 000 občanských zaměstnanců.

Vzdušné síly :

Po zjednodušení organizace velení vzdušných sil se organizačně a teritoriálně dělí na štáb vzdušných sil (EMAA), 2 vzdušné oblasti (severní vzdušná oblast - RAN a jižní vzdušná oblast - RAS) a na 38 základen a jednotek rozmístěných ve Francii a 8 rozmístěných v zámoří.

Vzdušné síly v roce 2005 disponovaly více než 600 letouny a byly rozděleny na 7 hlavních operačních nebo organizačních a specializovaných velitelství.

Čtyři operační velitelství jsou :

- Velitelství strategických vzdušných sil (CFAS), které má k dispozici 3 letky bombardovacích letounů Mirage 2000 N a 1 letku tankovacích letounů KC 135.
- Velitelství vzdušné obrany a vzdušných operací (CDAOA), které má k dispozici všechna střediska pro kontrolu vzdušného prostoru.
- Velitelství bojových vzdušných sil (CFAC), které má k dispozici 16 stíhacích a průzkumných letek (celkem se jedná o cca 330 letounů).
- Velitelství vzdušných sil pro přepravu (CFAP), které má k dispozici 150 dopravních letadel a 80 vrtulníků.

3 organizační a specializovaná velitelství jsou :

- Velitelství středisek vzdušná kontroly a detekce (CASSIC).
- Velitelství leteckých škol vzdušných sil (CEAA).
- Velitelství sil ochrany a bezpečnosti vzdušných sil (CFPSAA), které má za úkol zajišťovat ochranu a obranu leteckých základen.

V roce 2015 by vzdušné síly měly mít ve výzbroji 300 letounů Rafale a 50 letounů Airbus A400M.

V roce 2005 početní stav vzdušných sil činil 73 000 osob, z nich procentuální zastoupení žen představovalo 18 %.

- 61 150 vojáků z povolání (650 důstojníků ; 37 750 poddůstojníků ; 16 250 vojáků ; 6500 dobrovolníků vzdušných sil),
- 5 850 občanských zaměstnanců,
- 8 000 záložníků.

Četnictvo :

Četnictvo je vojenský útvar který, je využíván Ministerstvem vnitra. Na území Francie zajišťuje, mimo větší aglomerace, činnost kriminální policie, silniční policie a dbá na udržení veřejného pořádku. Pro zahraniční mise četnictvo zřizuje jednotky vojenské policie.

V roce 2005 početní stav četnictva činil 104 275 osob, z nich bylo 4,6 % žen. Četnictvo by mělo v roce 2015 mít k dispozici 50 000 záložníků.

- 81 778 vojáků z povolání (4 100 důstojníků ; 77 686 poddůstojníků a četníků),
- 3 932 vojáků z povolání ve sboru podpory četnictva (170 důstojníků ; 3 762 poddůstojníků a četníků),
- 926 četníků ve školách četnictva,
- 15 686 dobrovolníků četnictva,
- 1 953 občanských zaměstnanců.

Francouzské ozbrojené síly mimo metropolitní území

Celkový objem vševojskových sil, které jsou rozmístěny v zamoří, se od roku průběžně 2005 zmenšuje asi o 30 %. Přesto ve všech zemích, kde se v současnosti francouzské síly nachází, menší útvary zůstanou. Přednost mají jednotky operačního charakteru, zatímco podpora a logistika je redukována. Systematicky se zvažuje možnost logistického zajištění těchto jednotek ze strany civilního sektoru, zvláště pokud je to finančně výhodnější.

Mimo Džibuti a Guyanu, regiony kde francouzské síly plní zvláštní úkoly, by měl zůstat v každé zóně pouze jeden vojenský útvar (běžně v rozsahu pluku), který by seskupil operační jednotky a celek podpory a logistiky. Tyto útvary budou mít stalý personál, který bude vyslán na dobu jednoho roku až dvou let a modulové jednotky se čtyřměsíčními rotacemi.

V srpnu 2005 bylo přibližně 33 000 francouzských vojáků (mimo francouzsko-německou brigádu BFA) rozmístěno v zahraničí a na francouzských zámořských územích. 17 300 z nich působilo na francouzském zámořském teritoriu, 10 120 v 6 afrických zemích (Senegal, Gabon, Středoafriická republika, Čad, Džibuti a Pobřeží slonoviny) a 5 663 v mezinárodních misích ve 15 operačních prostorech (Kosovo, Bosna a Hercegovina, Makedonie, západní Sahara, Haiti, Libérie, Demokratická republika Kongo, Eritrea, střední Asie, Sinajský poloostrov, Libanon, Gruzie apod.).